

El PSOE torna a la casella de sortida

Alfredo Pérez Rubalcaba ja té allò que volia. El PSOE ha consumat els darrers dies el viratge de la seva política antiterrorista. La detenció, al poble de Segura, de la cúpula de Batasuna va originar la reacció immediata d'ETA, que al cap d'uns dies intentava posar fi a la vida de l'escorta d'un regidor del PSE. A Euskadi, doncs, la violència torna a ser el plat de cada dia.

El ministre espanyol de l'Interior, com a bon alumne de l'escola de Felipe González (amb qui va ocupar diversos ministeris), va ser el primer a decretar, amb l'aval del servei secrets, la fi del procés de pau en què es va embranchar Zapatero en començar la legislatura.

Ho va fer quan feia poques hores que ETA havia atemptat al pàrquing de la terminal 4 de Barajas. Però a Rubalcaba, que també volia il·legalitzar ANB i EHAK, no li van fer gaire cas i el govern espanyol va continuar fent prospeccions de tota mena a l'organització armada i el seu entorn per constatar fins a quin punt hi havia una voluntat real de deixar les armes i l'atemptat que va costar la vida a dos ciutadans equatorians que dormien en un cotxe a l'aparcament havia estat un error o cosa d'uns incontrolats.

El govern espanyol es va tornar a estavellar perquè ETA vol compromisos polítics (dret a l'autodeterminació, bàsicament) per deixar les armes que el govern de Zapatero no està disposat a assumir. A partir de la constatació, a principi de primavera, del fracàs del procés de pau, el govern espanyol va començar a reorientar l'estratègia i tornà a engegar l'aparell repressor de l'estat.

La certesa que un procés dialogat era inviable –atesa l'alta exigència de les parts– es va afegir a la proximitat de les eleccions espanyoles i a la pressió del PP, que durant tota la legislatura ha presentat la política antiterrorista del govern de Zapatero com una *renúncia* del PSOE davant les manifestacions més radicals (amb armes o

Malgrat les discrepàncies aparents, la política antiterrorista del PSOE i la del PP com més va més s'assemblen.

El retorn d'ETA a les armes un cop constatat el fracàs del procés de pau ha situat els socialistes a la casella de sortida. El govern de Zapatero ha tornat a la política antiterrorista que temps enrere havia pactat amb el PP i que Rajoy li ha demanat durant tota la legislatura.

sense) de la societat.

De manera que, per fer callar el PP i l'estol de mitjans afins, Zapatero havia de variar la política policíaca i judicial contra el terrorisme. Així deixaria sense arguments els que més li critiquen la forma com gestiona la qüestió basca, els mateixos que alertaven i alerten contra el seu poruc model d'Espanya plural.

Ara, d'acord amb Rubalcaba (de qui Zapatero mai s'ha fiat del tot malgrat haver-se trobat sovint obligat a recórrer-hi), el cap de l'executiu central ha hagut de tornar a engegar la maquinà-

ria repressiva, la que cerca la derrota policíaca d'ETA. S'ha acabat, doncs, el temps del diàleg i el PSOE ha tornat, per la força dels fets, a la política que al desembre de 2000 va pactar amb el PP en l'anomenat *Pacte per les llibertats i contra el terrorisme*. Aquell acord, que incloïa una colla de mesures per fer front a ETA, tenia un preàmbul duríssim contra el nacionalisme basc. Més que un pacte contra ETA, l'acord negociat per Rubalcaba i José Antonio Zarzalejos, secretari general de la presidència del govern de José María Aznar, era un pre-acord

electoral dels dos candidats espanyolistes que, junts, intentaven que el lehendakari Ibarretxe no repetís: el popular Jaime Mayor Oreja i el socialista Nicolás Redondo Terreros.

Per tornar al seu particular pacte antiterrorista, que si bé no li ha permès refer la unitat amb els conservadors sí que n'ha desactivat les crítiques en matèria anti-ETA, Zapatero ha hagut de comptar amb alguns dels jutges que són sensibles a les seves estratègies: especialment Baltasar Garzón, que temps enrere no havia tingut cap problema a l'hora d'aplicar mesures de gràcia de tota mena a l'esquerra abertzale o al seu líder Arnaldo Otegi, que fa mesos que està empresonat al centre penitenciari de Martutene, a Sant Sebastià.

El suport de la Justícia (dels magistrats de la dreta no cal perquè, de fet, ells mai no han canviat de posició) s'ha afegit a l'efectivitat de les forces de seguretat de l'estat i, sobretot, a la perseverança de la col·laboració amb l'estat francès. Ni els més veterans d'ETA no recorden ja quan l'estat francès era un santuari de l'organització armada per a usar-lo de rereguarda. Ara han d'anar a Portugal.

El govern espanyol ha variat, doncs, l'estratègia. Ha aconseguit abaixar la intensitat de les crítiques del PP, que ara està molt entretingut amb el respecte als símbols (bandera i monarquia) de l'estat, però ha allunyat la solució dialogada.

Zapatero torna a ser a la casella de sortida. No podrà reprendre cap fil amb ETA si surt guanyador de les eleccions espanyoles el 9 de març. La pressió del PP, la poca complicitat de Rubalcaba i la lògica militar i desesperada d'ETA ho impediran. En tot cas, al PSOE hi ha qui comença a admetre allò que sempre ha dit el nacionalisme basc: que només un govern de dretes podrà aconseguir un final dialogat d'ETA perquè serà capaç de controlar i mantenir al seu costat els jutges i els cossos i forces de seguretat de l'estat. Mentrestant, el PSOE continuarà fent la mateixa política antiterrorista que el PP. Amb pacte antiterrorista o sense.

Ferran Casas
Madrid

“Perseguir actes d'un partit il·legalitzat és jurídicament correcte”

Josep Antoni González Casanova (Barcelona, 1935) és catedràtic de Dret Constitucional de la UB jubilat. Ha escrit una trentena de llibres i va col·laborar, a proposta dels socialistes catalans, en la redacció de la Constitució espanyola i dels estatuts català, basc i gallec durant la transició.

La consulta popular sobre el futur d'Euskadi que el president Ibarretxe té intenció de convocar el 25 d'octubre de l'any vinent hi té cabuda, a la Constitució espanyola?

—La proposta lehendakari és concreta, no sabem sobre quina qüestió vol consultar. Per tant, només podem parlar de la proposta de fer una consulta, que simplement és inconstitucional perquè l'Estatut del País Basc no dona competència per promoure consultes polítiques. L'únic que en té competència és l'estat, com ho estableix la Constitució.

—La proposta que es feia a l'anomenat pla Ibarretxe, amb un contingut molt clar, també era inconstitucional?

—No, en aquella ocasió el lehendakari va seguir el camí correcte, que és l'apro-

vació al Parlament basc del projecte i la presentació a les Corts, i en el cas que les Corts haguessin permès l'entrada per discutir-ho i s'hagués aprovat amb prou suport dels grups parlamentaris, aleshores s'hauria celebrat el referèndum. L'única consulta que permet l'Estatut basc és un referèndum per a la reforma d'aquest Estatut.

—El diàleg entre Ibarretxe i Zapatero en qualitat de presidents del govern basc i espanyol pot restablir el camí?

—És que aquest camí no hi és. Amb el senyor Zapatero poden tenir tantes reunions com vulguin, però el president espanyol no mana en aquestes qüestions, només depèn de les Corts.

—La Constitució es pot reformar en tot moment, si hi ha voluntat política.

—És clar que sí. Però la reforma exigeix unes majories que en aquest moment, amb l'oposició radical del PP, són impossibles. Fins i tot els projectes de reforma del Senat que té Zapatero se'ls ha hagut de guardar. No m'imagino el PP mostrant-se d'acord a obrir una reforma constitucional per parlar de l'autodeterminació del País Basc.

—També és difícil d'imaginar-s'hi el PSOE.

—Evidentment, mentre el PP no canviï radicalment, i el PSOE també, proposar un referèndum són ganes de fer volar coloms i de ser una mica somiatruites. I això també li passa a ERC amb la seva proposta de fer una consulta el 2014.

—L'article 96.1 estableix que “els tractats internacionals vàlidament celebrats formaran part de l'ordenament jurídic intern”. La Carta dels Drets Humans de l'ONU, ratificada per l'estat espanyol, estableix que “tots els pobles tenen el dret a la lliure determinació, establint lliurement el seu règim polític”. Quin valor té aquest precepte?